

Matas, mirant cap a Catalunya

Amb motiu de la diada de Batears del 2004 –1 de març–, el president de les Illes, Jaume Matas, rebutjà qualsevol reforma de l'Estatut. Quinze dies més tard, després de la victòria del PSOE, l'acceptà. El maig d'aquell any el govern del tripartit de Catalunya assegurava que la reforma estatutària pròpia representaria la "segona transició" espanyola i que forçaria l'estat a reconèixer la "realitat plurinacional". En aquest context, el president balear fixà l'objectiu de la reforma illenca: "Volem el que aconseguixi Catalunya, no admetré que hi hagi autonomies de primera i de segona." Però, què volia exactament? Ho explicà en el debat de política general, l'octubre del 2004: "No ens enganyem, l'important de l'Estatut, de tots els estatuts, no és tot això de les nacions, que Madrid ho aturà; sinó els doblers." És a dir, el finançament.

L'any 2005 transcorregué sense acord. El PP volia introduir el finançament en la reforma. El PSOE s'hi oposava rotundament. Matas insistia a demanar que Balears "ha de tenir el mateix que Catalunya", i el PSOE li retreia no tenir "projecte propi". A final de setembre, el Parlament català aprovà el seu projecte. Al cap de dues setmanes el president balear anuncià una "moratòria" de la reforma illenca perquè "és millor esperar a veure què passa" amb el finançament català. El PSOE criticà Matas. Però el fet és que la tàctica donà resultat. A final d'any els socialistes ja s'avenien a introduir algun principi finançador, sense concretar-lo.

Al gener del 2006 Artur Mas i José Luis Rodríguez Zapatero acordaven l'Estatut català. A les Illes, Matas criticà l'acord, però amb la boca petita i sempre pel que tenia de "pacte que no sabem en què consisteix", seguint l'estratègia general del PP estatal. En el fons, com que el pacte va representar que el finançament català es canalitzaria a través del Consell General de Política Fiscal i Financera, Matas sabia que qualsevol reforma del sistema també afectaria les Balears. A partir d'aquell moment fixà la seva atenció en un nou

Tot el procés de reforma de l'Estatut balear, encara no conclòs, ha estat dirigit per Matas mirant sempre cap al finançament català.

element: la compensació del "deute històric". Cap Govern balear havia fet servir aquest terme. Tanmateix, Matas el va fer seu quan veié que Zapatero assegurava finançament extra per a Catalunya segons les inversions estatals relacionades amb el PIB del Principat. De tota manera, el concepte no tingué gaire èxit. Ben aviat va ser substituït, en la terminologia presidencial, per la ben volguda insularitat.

El mes de març, de manera sorprenent, que és com sempre ha actuat Matas, i amb la ponència parlamentària de bell nou aturada en un carreró sense

sortida aparent, el president es va treure de la mànega una oferta de finançament extra. A grans trets es tractava que, seguint l'exemple català, l'estat garantís una inversió extraordinària a les Illes, a més del finançament ordinari, d'aproximadament el 3% del total de les inversions estatals generals durant un sis anys, per una quantitat global d'uns 3.000 millions, per compensar el fet insular. El PSOE s'hi oposà i assegurà que el que feia Matas era canviar constantment d'opinió, improvisant propostes amb la intenció oculta de fer impossible la reforma. Malgrat tot, durant les

aquest mes...

La memòria històrica ha passat a ser, en els darrers anys, un paradigma tant en la producció editorial com en l'acadèmica. Gairebé trenta anys després de la Transició, les institucions públiques, que han declarat el 2006 Any de la Memòria Històrica, s'han fet ressò de la necessitat de la reparació moral de les víctimes del franquisme i de l'enfortiment de la cultura democràtica.

L'Avenç
Passeig de Sant Joan, 26, 2n 1a
08010 Barcelona - Telèfon 93 245 79 21
lavenc@lavenc.cat / www.lavenc.cat

I al juliol/agost...

Estats Units amb ulls catalans

El president del Govern Balear, Jaime Matas, i el de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall. Matas opinà que l'important de l'Estatut no és la definició de la nació "sinó els doblers".

següents setmanes les posicions de socialistes i conservadors semblaren acostar-se. Tot indicava que el PP acceptava qualsevol formulació sempre que el fons fos el reivindicat. El president ho explicà clarament: "El que m'importa (de la reforma) és el què." És a dir, els diners. Com el primer dia.

Com que la ponència parlamentària no avançava, Matas assumí a l'abril la proposta socialista de fer trobades extraparlamentàries per intentar avançar cap a un acord. La vicepresidenta, Rosa Estaràs, es reuní amb tots els grups. Si més no, serví per desbloquejar el procés. A final de mes, PP, PSOE i UM votaren a favor que la ponència tanqués la feina i enviés al plenari del Parlament perquè prengués en consideració el projecte. Així passà a principi de maig. Però no existia acord entre PP i PSOE sobre el finançament. El president convocà els grups parlamentaris per mirar d'assolir el pacte definitiu. Era el dijous 25 de maig. Minuts abans de rebre les representants del PSOE, Francina Armengol i Joana Barceló, anuncià una nova reivindicació: el mateix privilegi fiscal que té les Canàries, és a dir, proposava d'encabir dins l'Estatut el Règim Especial Balear -vigent des del 1998 sense que mai s'hagi activat- que, convenientment ampliat, blindés una fiscalitat pròpia. La premsa en va dir la "clàusula Matas". L'endemà, el Govern precisava que si bé aspirava a tenir el mateix

que té Canàries, només volia allò que té aquella comunitat que no sigui per raó de ser "ultraperifèria" (o sigui: per la llunyania del continent i no pel fet insular), que és l'únic concepte legal pel qual la Unió Europea permet els privilegis canaris. La vicepresidenta Estaràs digué que "no s'entendria que algú no volgués tenir" aquests privilegis tan beneficiosos per als ciutadans balears. El que no explicà el Govern és quins avantatges són els que no s'encabeixen en la denominació legal d'"ultraperifèria".

La setmana passada, Matas digué en el plenari setmanal del Parlament que tot allò de tenir el mateix, o no ben bé, que té Canàries ja no era tan important i que, en qualsevol cas, no seria "obstacle" per arribar a un acord "global" per poder elaborar una reforma de l'Estatut que el PSOE accepti a Balears i a Madrid. A tal efecte, reconegué que mantenia contactes secrets -tot i que coneguts per tothom- amb el secretari general socialista, Francesc Antich, per mirar de tancar un acord definitiu sobre finançament.

En el moment de tancar aquesta edició, dijous 8 a la tarda, les reunions entre Matas i Antich no han fructificat. Aquest proper dimarts dia 13 és convocat el plenari del Parlament que ha de votar definitivament la reforma. Veurem com va.

Miquel Payeras

Encara lluny de l'Estatut de Gernika

Diuen que l'estat de les autonomies sorgit de la transició va estar marcat pel famós "cafè per a tots". Però l'afirmació no és del tot certa. No totes les comunitats sortien del mateix punt ni totes van aconseguir el mateix. El País Basc i Navarra van ser-ne l'excepció, l'estat els va servir un cafè més fort que el de les quinze autonomies restants. I ara, malgrat tot, les diferències persisteixen. El nou Estatut català encara és inferior al basc del 1979.

Són diverses les causes que expliquen el tracte desigual que al 1979 van rebre els basconavarresos d'una banda, i els catalans de l'altra. Un fet que sobta si tenim present que un dels arguments més repetits des de l'estat és que tots els ciutadans espanyols són iguals en drets i deures. Però la mateixa llei espanyola recull i